

Є.В. Мішенін, д-р екон. наук, проф.,
Р.П. Косодій, канд. екон. наук, доц.,
Сумський національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОДЕЛЕЙ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ У СФЕРІ МІКРОФІНАНСУВАННЯ

Необхідно розуміти, що успіх банкам у сфері мікрофінансування не гарантований. Освоєння цього ринку багатьма вітчизняними банками не дав позитивних результатів, оскільки вони не розуміли цього ринку і намагалися використовувати існуючі стандарти при наданні послуг новим клієнтам. Можна з упевненістю сказати, що немає єдиного рецепту щодо того, як вийти на ринок мікрофінансування. Кожен банк має свою мету, а також конкурентне і регуляторне середовище. Банки застосовують різноманітні підходи до вибору стратегії виходу на ринок мікрофінансування. Як правило, в залежності від способу контакту банків із своїми клієнтами виділяють дві стратегії виходу на ринок послуг з мікрофінансування – пряму і опосередковану. Наприклад, банки можуть виходити на цей ринок безпосередньо, створюючи новий департамент або компанію або використовуючи опосередкований підхід та співпрацюючи з існуючими мікрофінансовими організаціями.

Створення внутрішнього департаменту передбачає забезпечення послуг у сфері мікрофінансування в рамках існуючої організаційної структури, а також покращення кваліфікації персоналу. Такий підрозділ вимагає адаптації систем і процедур банку до вимог мікрофінансування. Банки можуть надати більше незалежності своїм підрозділам, створивши окремі системи, процедури надання позик, політику у сфері персоналу і управління.

З іншого боку, замість створення внутрішнього підрозділу банки можуть створити юридичну особу, наприклад, спеціалізовану фінансову установу, діяльність якої регулюється місцевими банківськими органами. Така установа (фінансова компанія або інші небанківські установи) може надавати роздрібні послуги у сфері мікрофінансування, у тому числі здійснити виплату і погашення позики.

Банки можуть створювати нефінансові юридичні особи (компанії з надання послуг) з метою здійснення портфельного менеджменту. На відміну від спеціалізованих фінансових установ, компанії з надання послуг, як правило, виконують відносно обмежений спектр операцій, а їх діяльність не регулюється органами з нагляду за банками. В рамках цієї моделі банк укладає угоди з надання мікрофінансових позик, які

реєструються у документах банку для того, щоб приймати рішення щодо позик та підтримувати портфель позик в обмін на частку відсоткового доходу або комісійних. Такий порядок подібний до банків, які здійснюють аутсорсинг обробки трансакцій операторам мережі банкоматів. Проте ця модель вимагає від банку та мікрофінансової установи поділу ризиків та стимулів, забезпечення високої якості портфеля.

Банки можуть також надавати позики мікрофінансовій установі. Це одна з найбільш поширених моделей, оскільки вона дуже наближена до стандартних позик комерційних банків. В окремих випадках банки надають доступ до своїх філій або мереж банкоматів, адміністративних функцій, у тому числі касових послуг, або допоміжних функцій, зокрема послуг у сфері інформаційних технологій та обробки трансакцій, мікрофінансовій установі та її клієнтам. Обробка трансакцій найбільш базова і поширена форма цього зв'язку між банками і мікрофінансовими установами. Отже, в цілому можна зазначити, що цей підхід характеризується найнижчим ризиком.

Вищенаведені моделі складають певний ризик для банків, а також способів управління ним. Будь-який банк повинен враховувати власні інтереси та інституційний потенціал, конкуренцію та інші ринкові фактори. Більше того, банки, які залучені у мікрофінансування, мають розробляти нові продукти, які задовольнятимуть їхніх цільових клієнтів. Для ефективного надання послуг банкам необхідно адаптувати власні системи і процедури, здійснюючи спеціальну підготовку персоналу та використовуючи стимули для нових клієнтів і продуктів.

Мішенін, Є.В. Організаційні характеристики моделей діяльності банків у сфері мікрофінансування [Текст] / Є.В. Мішенін, Р.П. Косодій // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник тез доповідей X Всеукраїнської науково-практичної конференції (22-23 листопада 2007 р): у 2-х т. – Суми: УАБС НБУ, 2007. – Т.1. – С. 93-94.